

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

1. oktoober 2020*

Eelotsusetaotlus – Inimtervishoius kasutatavad käsimüügiravimid – Internetimüük – Reklaam apteegi veebisaidile – Piirangud – Teatud kogust ületavalt tellimusest allahindluse tegemise ja tasulise viitamisteenuse kasutamise keeld – Kohustus lasta patsiendil enne veebisaidil tema esimese tellimuse kinnitamist täita terviseankeet – Rahvatervise kaitse – Direktiiv 2000/31/EÜ – Elektrooniline kaubandus – Artikli 2 punkt a – Infoühiskonna teenus – Artikli 2 punkt h – Kooskõlastatud valdkond – Artikkel 3 – Päritoluriigi põhimõte – Erandid – Põhjendatus – Rahvatervise kaitse – Apteekri ametiväärikuse kaitse – Ravimite kuritarvitamise ärahoidmine

Kohtuasjas C-649/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel cour d'appel de Paris' (Pariisi apellatsioonikohus, Prantsusmaa) 28. septembri 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 15. oktoobril 2018, menetluses

A

versus

Daniel B,

UD,

AFP,

B,

L,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president A. Prechal, Euroopa Kohtu president K. Lenaerts kolmanda koja kohtuniku ülesannetes, kohtunikud L. S. Rossi, J. Malenovský (ettekandja) ja F. Biltgen,

kohtujurist: H. Saugmandsgaard Øe,

kohtusekretär: ametnik R. Şereş,

arvestades kirjalikku menetlust ja 3. oktoobri 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- A, esindajad: *advokat* K. Nordlander ja *avocate* A. Robert,
- Daniel B, L, B, AFP ja UD, esindajad: *avocats* M. Guizard ja S. Beaugendre,
- Prantsuse valitsus, esindajad: A.-L. Desjonquères, R. Coesme ja E. Leclerc,
- Kreeka valitsus, esindajad: V. Karra, A. Dimitrakopoulou ja E. Tsaousi,
- Hispaania valitsus, esindaja: L. Aguilera Ruiz,
- Madalmaade valitsus, esindajad: K. Bulterman ja L. Noort,
- Euroopa Komisjon, esindajad: F. Thiran, A. Sipos ja S. L. Kalèda,

olles 27. veebruari 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada ELTL artiklit 34, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiivi 2001/83/EÜ inimtervishoius kasutatavaid ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta (EÜT 2001, L 311, lk 67; ELT eriväljaanne 13/27, lk 69), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2011. aasta direktiiviga 2011/62/EL (ELT 2011, L 174, lk 74) (edaspidi „direktiiv 2001/83“), artiklit 85c ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta) (EÜT 2000, L 178, lk 1; ELT eriväljaanne 13/25, lk 399), artiklit 3.
- 2 Taotlus on esitatud vaidluses, mille üheks pooleks on Madalmaade õiguse alusel asutatud äriühing A, mis käitab apteeki Madalmaades ja veebisaiti, mis on mõeldud konkreetselt Prantsusmaa klientidele, ning teiseks pooleks Daniel B, UD, AFP, B ja L (edaspidi „Daniel B jt“), kes on apteeke käitavad ettevõtjad ja Prantsusmaa apteekrite kutsealaseid huve esindavad ühingud, ning milles vaieldakse selle üle, et A tegi Prantsusmaa klientide hulgas nimetatud veebisaidile laiaulatusliku erinevas vormis reklaamikampaania abil reklaami.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 98/34

- 3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiivi 98/34/EÜ, millega nähakse ette tehnilistest standarditest ja eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (EÜT 1998, L 204, lk 37; ELT eriväljaanne 13/20, lk 337), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuli 1998. aasta direktiiviga 98/48/EÜ (EÜT 1998, L 217, lk 18; ELT eriväljaanne 13/21, lk 8) (edaspidi „direktiiv 98/34“), artikli 1 esimese lõigu punktis 2 on ette nähtud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

2. *teenus* – infoühiskonna iga teenus ehk kõik vahemaa tagant elektroonilisel teel ja teenusesaaja isikliku taotluse alusel ning tavaliselt tasu eest osutatavad teenused;“.

Direktiiv 2000/31

- 4 Direktiivi 2000/31 põhjendustes 18 ja 21 on märgitud:

„(18) Paljud infoühiskonna teenused on seotud *on-line* toimuva majandustegevusega; eeskätt võib see seisneda kaupade *on-line* müügis; [...]

[...]

(21) Kooskõlastatud valdkonna ulatus ei takista edaspidi ühenduses toimuvat infoühiskonna teenuseid käsitlevat ühtlustamist ega siseriiklikul tasandil õigusaktide vastuvõtmist ühenduse õiguse kohaselt; kooskõlastatud valdkond hõlmab ainult selliseid tegevusi Internetis nagu *on-line* teave, *on-line* reklaam, *on-line* pakkumine, *on-line* lepingud, [...]“.

- 5 Selle direktiivi artikli 1 lõiked 1 ja 2 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Käesolev direktiiv püüab kaasa aidata siseturu nõuetekohasele toimimisele, tagades infoühiskonna teenuste vaba liikumise liikmesriikide vahel.

2. Käesolev direktiiv ühtlustab sel määral, kui on vaja lõikes 1 nimetatud eesmärgi saavutamiseks, teatavaid infoühiskonna teenuste kohta kehtivaid siseriiklikke õigusnorme, mis käsitlevad siseturгу, teenuseosutajate asutamist, kommertsteadaandeid, elektroonilisi lepinguid, vahendajate vastutust, tegevusjuhendeid, vaidluste kohtuvälist lahendamist, õiguskaitsevahendeid ja liikmesriikidevahelist koostööd.“

- 6 Sama direktiivi artikli 2 punktis a on „infoühiskonna teenused“ määratletud kui teenused direktiivi 98/34 artikli 1 esimese lõigu punkti 2 tähenduses.

7 Direktiivi 2000/31 artikli 2 punktis h on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

h) *kooskõlastatud valdkond* – liikmesriikide õigussüsteemides ettenähtud nõuded, mis kehtivad infoühiskonna teenuste osutajate või infoühiskonna teenuste kohta vaatamata sellele, kas nõuded on üldise iseloomuga või konkreetselt nende jaoks kavandatud.

i) Kooskõlastatud valdkonda kuuluvad nõuded, mida teenuseosutaja peab täitma:

- infoühiskonna teenuse alustamisel, nagu nõuded kutseoskuste, loa või teatamise kohta,
- infoühiskonna teenuse osutamisel, nagu nõuded teenuseosutaja käitumise, teenuse kvaliteedi või sisu kohta, sealhulgas reklaamile ja lepingutele esitatavad nõuded, või nõuded teenuseosutaja vastutuse kohta;

ii) kooskõlastatud valdkonda ei kuulu järgmised nõuded:

- kaupadele kui niisugustele esitatavad nõuded,
- kaupade tarnele esitatavad nõuded,
- muul viisil kui elektroonilisel teel pakutavatele teenustele esitatavad nõuded.“

8 Selle direktiivi artiklis 3 „Siseturg“ on sätestatud:

„1. Iga liikmesriik tagab, et infoühiskonna teenused, mida pakub tema territooriumil asuv teenuseosutaja, vastavad kõnealusel liikmesriigis kehtivatele kooskõlastatud valdkonna küsimusi puudutavatele siseriiklikele õigusnormidele.

2. Liikmesriigid ei tohi kooskõlastatud valdkonda kuuluvatel põhjustel piirata teisest liikmesriigist pärit infoühiskonna teenuste osutamise vabadust.

3. Lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata lisas nimetatud valdkondade suhtes.

4. Liikmesriigid võivad võtta meetmeid konkreetse infoühiskonna teenuse osas erandi tegemiseks lõikest 2, kui on täidetud järgmised tingimused:

a) meetmed:

i) on vajalikud ühel järgmistest põhjustest:

- avalik kord, eriti kuritegude ennetamine, uurimine, avastamine ja nende eest vastutusele võtmine, kaasa arvatud alaealiste kaitse ja võitlus rassilise, soolise, usulise või rahvusliku viha õhutamise vastu ning üksikisikuid puudutavate inimvääriskuse rikkumiste vastu,
- rahvatervise kaitse,
- avalik julgeolek, sealhulgas riigi julgeoleku ja kaitse tagamine,
- tarbijate, sealhulgas investorite kaitse;

ii) võetakse konkreetse infoühiskonna teenuse vastu, mis takistab punktis i nimetatud eesmärkide saavutamist või kujutab endast tõsist ohtu nende eesmärkide saavutamisele;

iii) on vastavuses nende eesmärkidega;

b) enne kõnealuste meetmete võtmist ja piiramata kohtumenetlusi, kaasa arvatud esialgsed menetlused ja eeluurimise raames tehtud toimingud, on liikmesriik:

- taotlenud lõikes 1 osutatud liikmesriigilt meetmete võtmist ja viimane pole neid võtnud või need on olnud ebapiisavad,
- teatanud [Euroopa K]omisjonile ja lõikes 1 osutatud liikmesriigile oma kavatsusest võtta selliseid meetmeid.

[...]“.

- 9 Selle direktiivi artikli 8 lõikes 1 on ette nähtud, et „[l]iikmesriigid tagavad, et kommertstedeadeanne, mis moodustab reguleeritud kutseala liikme poolt pakutava infoühiskonna teenuse või on osa sellest, on lubatud tingimusel, et järgitakse kutsealaseid eeskirju, eeskätt neid, mis puudutavad kutseala sõltumatust, väärikust ja au, ametisaladust ja õiglast suhtumist klientidesse ning teistesse sama kutseala liikmetesse“.

Direktiiv 2001/83

- 10 Direktiivi 2001/83 VIIa jaotises „Kaugmüük üldsusele“ sisalduvas artiklis 85c on sätestatud:

„1. Ilma et see piiraks selliste siseriiklike õigusaktide kohaldamist, mis keelavad retsepti alusel väljastatavate ravimite kaugmüügi üldsusele infoühiskonna teenuste vahendusel, tagavad liikmesriigid, et ravimeid pakutakse [direktiivis 98/34] määratletud infoühiskonna teenuste vahendusel üldsusele kaugmüügis järgmistel tingimustel:

a) füüsilisele või juriidilisele isikule, kes pakub ravimeid, on antud volitus või õigus pakkuda ravimeid üldsusele, sealhulgas ka kaugmüügis, vastavalt kõnealuse füüsilise või juriidilise isiku asukohaliikmesriigi õigusele;

b) punktis a osutatud isik on teatanud oma asukohaliikmesriigile vähemalt järgmised andmed:

[...]

c) ravimid on kooskõlas sihtliikmesriigi siseriikliku õigusega vastavalt artikli 6 lõikele 1;

d) piiramata [direktiivis 2000/31] sätestatud teabenõudeid, hõlmab veebisait, kus pakutakse ravimeid, vähemalt järgmist:

[...]

2. Liikmesriigid võivad kehtestada rahvatervise kaitsel põhinevaid tingimusi nende territooriumil toimuva ravimite üldsusele kaug-jaemüügi jaoks, mis toimub infoühiskonna teenuste vahendusel.

[...]

6. Ilma et see piiraks direktiivi [2000/31] ja käesolevas jaotises sätestatud nõuete kohaldamist, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, et tagada tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate karistuste kohaldamine nende isikute suhtes, kellele ei ole osutatud lõikes 1, ja kes pakuvad ravimeid üldsusele kaugmüügis infoühiskonna teenuste vahendusel ja kes tegutsevad asjaomase liikmesriigi territooriumil.“

11 Direktiivi 2001/83 VIII jaotis „Reklaamimine“ ja VIIa jaotis „Teave ja reklaam“ sisaldavad vastavalt artikleid 86–88 ja artikleid 88a–100.

12 Direktiivi 2001/83 artikli 88 lõike 1 punktis a on ette nähtud:

„Liikmesriigid keelustavad järgmiste ravimite reklaamimise:

a) need on vastavalt VI jaotisele saadaval ainult arstireseptiga“.

Direktiiv (EL) 2015/1535

13 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiiviga (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (ELT 2015, L 241, lk 1), tunnistati direktiiv 98/34 kehtetuks ja asendati see alates 7. oktoobrist 2015.

14 Direktiivi 2015/1535 artikli 1 lõike 1 punktis b on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

b) „teenus“ – infoühiskonna iga teenus ehk kõik vahemaa tagant elektroonilisel teel ja teenusesaaja isikliku taotluse alusel ning tavaliselt tasu eest osutatavad teenused.“

15 Direktiivi 2015/1535 artikli 10 teise lõigu kohaselt käsitatakse viiteid direktiivile 98/34 nüüd viidetena direktiivile 2015/1535.

Prantsuse õigus

Rahvatervise seadustik

16 Rahvatervise seadustiku (code de la santé publique) artiklis R. 4235-22 on sätestatud, et „[a]pteekritel on keelatud pöörduda klientide poole meetodite ja vahendite abil, mis on vastuolus ametiväärkusega“.

17 Selle seadustiku artiklis R. 4235-64 on nähtud ette, et „[a]pteeker ei tohi ärgitada patsiente ükskõik missuguse meetodi või vahendi abil ravimite kuritarvitamisele“.

Määrus ravimite müügi hea tava kohta

18 28. novembri 2016. aasta määruse rahvatervise seadustiku artiklis L. 5121-5 nimetatud ravimite müügi hea tava kohta üldapteekides, ravikindlustuskassadega lepingu sõlminud apteekides ja kaevanduste apteekides (arrêté du 28 novembre 2016 relatif aux bonnes pratiques de dispensation des médicaments dans les pharmacies d'officine, les pharmacies mutualistes et les pharmacies de secours minières, mentionnées à l'article L. 5121-5 du code de la santé publique; *JORF*, 1.12.2016, tekst nr 25, edaspidi „ravimite müügi hea tava määrus“) lisa 7. jao „Täiendavad nõuded, mida kohaldatakse ravimite elektroonilise kaubanduse suhtes“ punktis 7.1 „Ravimialane nõustamine“ on sätestatud:

„Ravimite elektroonilise kaubanduse veebisait töötatakse välja nii, et ühtegi ravimit ei saaks müüa ilma, et enne tellimuse kinnitamist oleks võimalik patsiendi ja apteegi apteekri interaktiivne suhtlemine. Automaatselt vastusest patsiendi küsimusele ei piisa seega, et tagada patsiendi konkreetset juhutamist asjakohane teave ja nõustamine.“

Apteekril on vaja patsiendi teatavaid isikuandmeid, veendumaks, et tellimus vastab patsiendi tervislikule seisundile, ja tegemaks kindlaks võimalikke kõrvaltoimeid. Seega esitab apteeker enne esimese tellimuse kinnitamist internetis täitmiseks ankeedi, milles näidatakse ära patsiendi vanus, kaal, kasv, sugu, hetkel saadav ravi, varasemad allergilised reaktsioonid, vastunäidustused ja kui see on asjakohane, siis rasedus või imetamine. Patsient peab kinnitama, et see teave on õige.

Ankeet täidetakse esimese tellimuse tegemisel selle tellimuse kinnitamise protsessi käigus. Kui ankeediga nõutavat teavet ei ole antud, ei tohi ühtegi ravimit väljastada. Seejärel kinnitab apteeker ankeedi, tõendades enne tellimuse kinnitamist, et ta tutvus patsiendi esitatud teabega.

Iga tellimuse tegemisel tehakse ettepanek ankeedis esitatud teavet ajakohastada.

[...]“.

Tehniliste nõuete määrus

- 19 28. novembri 2016. aasta määruse, millega kehtestatakse rahvatervise seadustiku artiklis L. 5125-39 ette nähtud ravimite elektroonilise kaubanduse veebisaidi suhtes kohaldatavad tehnilised nõuded (arrêté du 28 novembre 2016 relatif aux règles techniques applicables aux sites [I]nternet de commerce électronique de médicaments prévues à l'article L. 5125-39 du code de la santé publique; *JORF*, 1.12.2016, tekst nr 26, edaspidi „tehniliste nõuete määrus“) lisa 1. jaos „Ravimite elektroonilise kaubanduse veebisaidi võimalused“ on ette nähtud, et „[v]iitamisteenus otsingumootorites või tasulised hinnavõrdlejad on keelatud“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 20 Madalmaade õiguse alusel asutatud äriühing A on registreeritud Madalmaades, et tegelda üldapteegi käitamisega. See äriühing müüb ravimeid ka internetis, samuti parafarmaatsiatooteid mitme veebisaidi kaudu, millest üks on mõeldud spetsiaalselt Prantsusmaa tarbijatele. Selle saidi kaudu turustatavatel ravimitel on Prantsusmaal müügiluba ja need on käsimüügiravimid.
- 21 A viis läbi kampaania sel viisil Prantsusmaa tarbijatele suunatud ravimite internetimüügi reklaamimiseks. Selle kampaania raames lisati teiste kaugmüügi valdkonnas tegutsejate pakkidesse reklaamlehti (pakendisisesed reklaamlipikud) ning saadeti reklaame posti teel. A avaldas eespool viidatud veebisaidil ka sooduspakkumisi, mis seisnesid allahindluses ravimite tellimuse koguhinnalt, kui see ületab teatava summa, ning ostis otsingumootorites kasutatava tasulise viitamisteenuse.
- 22 Daniel B jt esitasid tribunal de commerce de Paris'le (Pariisi kaubanduskohus, Prantsusmaa) A vastu hagi, milles nad paluvad eelkõige hüvitada kahju, mis neile nende hinnangul on tekkinud A ebaausa konkurentsi tõttu, mis seisnes selles, et ta sai alusetu eelise seeläbi, et ei järginud Prantsuse õigusnorme, mis käsitlevad ravimireklaami ja -müüki internetis.
- 23 A arvab, et need õigusnormid ei ole tema suhtes kohaldatavad, sest ta on nõuetekohaselt asutatud Madalmaades tegutsemiseks apteegina ning müüb oma tooteid Prantsusmaa tarbijatele elektroonilise kaubanduse teel.
- 24 Tribunal de commerce de Paris (Pariisi kaubanduskohus) leidis 11. juuli 2017. aasta otsuses, et Prantsusmaa klientidele suunatud veebisaidi loomist reguleeris Madalmaade õigus. Selle kohtu arvates on rahvatervise seadustiku artiklid R. 4235-22 ja R. 4235-64 siiski kohaldatavad teistes liikmesriikides asuvate äriühingute suhtes, kes müüvad ravimeid internetis Prantsusmaa patsientidele. A oli aga – jaotades väljaspool oma apteeki üle kolme miljoni reklaamlehe – pöördunud Prantsusmaa klientide

poole vahenditega, mis ei ole apteekri elukutse väärilised ja millega rikutakse neid sätteid. Tribunal de commerce de Paris (Pariisi kaubanduskohus) järeltas sellest, et nende õigusnormide eiramine, mis andis A-le majandusliku eelise võrreldes teiste turuosalistega, kujutab endast ebaausat konkurentsi.

- 25 A esitas selle kohtuotsuse peale cour d'appel de Paris'le (Pariisi apellatsioonikohus, Prantsusmaa) apellatsioonkaebuse, väites, et rahvatervise seadustiku artiklid R. 4235-22 ja R. 4235-64 ei ole tema suhtes kohaldatavad. Tema hinnangul riivavad need sätted direktiivi 2000/31 artiklis 3 ja direktiivi 2001/83 artiklis 85c sätestatud päritoluriigi õigusnormide kohaldamise põhimõtet ja ELTL artikliga 34 tagatud kaupade vaba liikumist ning need riived ei ole rahvatervise kaitsega põhjendatud.
- 26 Daniel B jt nõuavad cour d'appel de Paris's (Pariisi apellatsioonikohus), et tribunal de commerce de Paris' (Pariisi kaubanduskohus) kohtuotsus jäetaks muutmata osas, milles see kohus kohaldas ravimite müügi reklaamimisele Prantsuse õigust ning tunnistas A tehtud laialdase reklaami „ebaausaks konkurentsiks“, kuna selline reklaam ei sobi kokku apteekri ametiväärikusega ja see sisuliselt ärgitab ravimite kuritarvitamisele. Ülejäänud osas paluvad Daniel B jt seda kohtuotsust muuta, väites, et rahvatervise seadustik ja ravimite müügi hea tava määrus reguleerivad ka A kasutatud tasulist viitamisteenust. Nad väidavad, et rahvatervise seadustikust tulenevaid ravimite internetimüügi reklaami piiranguid õigustab eesmärk kaitsta apteekri elukutse mainet ja väärikust. Need piirangud on proportsionaalsed selle eesmärgiga, mis ise on seotud rahvatervise kaitsmisega.
- 27 Neil asjaoludel otsustas cour d'appel de Paris (Pariisi apellatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„[...] [K]as Euroopa õigusnormid, sh eelkõige

- ELTL artikkel 34,
- [direktiivi 2001/83] artikli 85c sätted [ja]
- [direktiivi 2000/31] artiklis 3 ette nähtud siseturu klausel,

võimaldavad [Euroopa L]iidu liikmesriigil oma territooriumil kehtestada liidu teise liikmesriigi kodanikest apteekritele erinormid, mis puudutavad:

- [rahvatervise seadustiku] praeguses artiklis R. 4235-22 sätestatud keeldu meelitada kliente toimingute ja vahenditega, mida peetakse kokkusobimatuks ametiväärikusega;
- [rahvatervise seadustiku] praeguses artiklis R. 4235-64 sätestatud keeldu ärgitada patsiente ravimite kuritarvitamisele;
- kohustust järgida ravimimüügi head tava, mis liikmesriigi ametiasutused on kindlaks määranud, nõudes lisaks terviseankeedi lisamist ravimite veebist tellimise protsessi ning keelates tasulise viitamisteenuse kasutamise [ravimite müügi hea tava määrase ja tehniliste nõuete määrase] kohaselt?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

Sissejuhatavad märkused

- 28 Nagu nähtub esitatud küsimuse sõnastusest, puudutab see sisuliselt seda, kas liidu õigusega on kooskõlas riigisisemed õigusnormid, mida käsimumüügi ravimite internetimüügi teenuse sihtliikmesriik kohaldab teises liikmesriigis asuvale nimetatud teenuse osutajale.

- 29 Sellele küsimusele vastamiseks tuleb käesoleval juhul lähtuda peamiselt direktiivi 2000/31 sätetest.
- 30 Kõigepealt on vastavalt direktiivi 2000/31 artikli 1 lõigetele 1 ja 2 – nende koosmõjus – selle direktiivi eesmärk aidata kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele, tagades infoühiskonna teenuste vaba liikumise liikmesriikide vahel, ühtlustades vajalikul määral teatavaid riigisiseseid õigusnorme, mis on nendele teenustele kohaldatavad.
- 31 Seejärel on selle direktiivi artikli 2 punktis a koostoimes direktiivi 2015/1535 artikli 1 lõike 1 punktiga b „infoühiskonna teenused“ määratletud kui „kõik vahemaa tagant elektroonilisel teel ja teenusesaaja isikliku taotluse alusel ning tavaliselt tasu eest osutatavad teenused“, pidades silmas, nagu nähtub direktiivi 2000/31 põhjendusest 18, et paljud neist teenustest on seotud *on-line* toimuva majandustegevusega, milleks on muu hulgas kaupade *on-line* müük.
- 32 Mis puudutab kõigele lisaks konkreetsemalt ravimite internetimüügi teenuseid, siis tuleneb direktiivi 2000/31 artikli 1 lõikest 5, et selline müük ei kuulu direktiivi kohaldamisalast välja jäetud tegevuste hulka (vt analoogia alusel 2. detsembri 2010. aasta kohtuotsus Ker-Optika, C-108/09, EU:C:2010:725, punkt 27). Direktiivi 2001/83 artikkel 85c, mis käsitleb ravimite kaugmüüki üldsusele infoühiskonna teenuste vahendusel, viitab omakorda muu hulgas direktiivi 2000/31 sätetele ega keela müüa kaugmüügi korras käsimumüügiravimeid, mille üle ainsana põhikohtuasjas vaieldakse.
- 33 Siit järeldub, et selline ravimite internetimüügi teenus, nagu on kõne all põhikohtuasjas, võib kujutada endast infoühiskonna teenust direktiivi 2000/31 artikli 2 punkti a tähenduses ja kuuluda seega selle direktiivi kohaldamisalasse osas, mis puudutab sellele teenusele kohaldatavaid nõudeid, mis kuuluvad „kooskõlastatud valdkonda“ nimetatud direktiivi artikli 2 punkti h tähenduses.
- 34 Direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 kohaselt võivad liikmesriigid võtta meetmeid kooskõlastatud valdkonda kuuluva infoühiskonna teenuse kohta erandi tegemiseks infoühiskonna teenuste vaba liikumise põhimõttest, kui on täidetud selle sätte punktides a ja b esitatud kaks kumulatiivset tingimust (vt selle kohta 19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Airbnb Ireland, C-390/18, EU:C:2019:1112, punktid 83 ja 84). Seega, kui direktiivi artikli 3 lõiget 4 tõlgendada nii, et liikmesriikidel oleks lubatud põhjendada esmase õiguse alusel nõuet, mis ei vasta selles sättes ette nähtud tingimustele, võetaks nimetatud sättelt kogu tema soovitatav toime, eitades lõppastmes selle sättega saavutatud ühtlustamist (vt analoogia alusel 16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Rina Services jt, C-593/13, EU:C:2015:399, punkt 37). Neil asjaoludel ei ole põhikohtuasjas kõne all olevaid riigisiseseid õigusnorme vaja hinnata esmase õiguse, eelkõige ELTL artikli 34 alusel.

Vastuvõetavus

- 35 Esiteks väidab Prantsuse valitsus, et eelotsuse küsimus on vastuvõetamatu osas, milles see puudutab direktiivi 2000/31 sätete tõlgendamist. Nimelt ei saa üks eraõiguslik menetlusosaline tugineda direktiivi sätetele teise eraõigusliku menetlusosalise vastu horisontaalset liiki vaidluses eesmärgiga takistada nende sätetega vastuolus olevate riigisiseste õigusnormide kohaldamist. Esitatud küsimuse see aspekt on Prantsuse valitsuse sõnul seega hüpoteetiline.
- 36 Sellega seoses tuleb märkida, et ainult liikmesriigi kohtul, kelle lahendada on vaidlus ja kes vastutab langetatava kohtuotsuse eest, tuleb kohtuasja eripära arvestades hinnata muu hulgas Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Järelikult, kui need küsimused puudutavad liidu õigusnormi tõlgendust, on Euroopa Kohus üldjuhul kohustatud otsuse tegema (vt selle kohta 16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punkt 24, ning 7. veebruari 2018. aasta kohtuotsus American Express, C-304/16, EU:C:2018:66, punkt 31).

- 37 Liidu õigust käsitlevate küsimuste puhul kehtib asjakohasuse eeldus. Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et taotletaval liidu õigusnormi tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punkt 25, ning 7. veebruari 2018. aasta kohtuotsus American Express, C-304/16, EU:C:2018:66, punkt 32).
- 38 Tuleb siiski märkida, et mis puudutab vaidlust eraõiguslike isikute vahel, siis on Euroopa Kohus järjepidevalt otsustanud, et direktiiv ise ei saa eraõiguslikule isikule kohustusi luua ning järelikult ei saa direktiivile kui sellisele eraõigusliku isiku vastu tugineda. Euroopa Kohus on aga ka korduvalt otsustanud, et direktiivist tulenev liikmesriigi kohustus saavutada direktiivis ette nähtud tulemus ning liikmesriigi kohustus võtta kõik vajalikud üld- või erimeetmed, et tagada selle kohustuse täitmine, on siduv kõigile liikmesriigi võimuorganitele, kaasa arvatud kohtutele vastavalt nende pädevusele (19. aprilli 2016. aasta kohtuotsus DI, C-441/14, EU:C:2016:278, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 39 Riigisisese õiguse kohaldamisel peavad liikmesriigi kohtud võtma tõlgendamisel arvesse riigisisest õigust tervikuna ja kasutama riigisiseses õiguses tunnustatud tõlgendusmeetodeid, et tõlgendada riigisisest õigust võimalikult suures ulatuses direktiivi sõnastust ja eesmärki arvestades, et saavutada direktiivis ette nähtud tulemus ning seeläbi täita ELTL artikli 288 kolmanda lõigu nõudeid (19. aprilli 2016. aasta kohtuotsus DI, C-441/14, EU:C:2016:278, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 40 Neil asjaoludel ei ole ilmne, et esitatud küsimus tõstataks direktiivi 2000/31 puudutavas osas hüpoteetilise probleemi.
- 41 Teiseks väidab A, et Prantsuse Vabariik ei ole täitnud direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punkti b teisest taandest tulenevat kohustust teatada põhikohtuasja esemeks olevatest piiravatest meetmetest.
- 42 Sellega seoses tuleb märkida, et kui riigisisemed õigusnormid, mis näevad ette infoühiskonna teenuste osutaja suhtes kehtestatud erinevaid keelde või kohustusi, piiravad seeläbi teenuste osutamise vabadust, siis peab asjaomane liikmesriik nimetatud sätte kohaselt olema varem teatanud oma kavatsusest võtta asjasse puutuvaid piiravaid meetmeid komisjonile ja liikmesriigile, mille territooriumil teenuseosutaja asub (19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Airbnb Ireland, C-390/18, EU:C:2019:1112, punkt 85).
- 43 Peale selle on Euroopa Kohus varem otsustanud, et niisugune teatamiskohustus on oluline menetlusnõue, mis õigustab seda, et eraõiguslike isikute vastu ei saa tugineda neile infoühiskonna teenuste vaba liikumist piiravatele meetmetele, millest ei ole teatatud (19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Airbnb Ireland, C-390/18, EU:C:2019:1112, punkt 94).
- 44 Siiski, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktis 37 viidatud kohtupraktikast, kehtib liidu õigust puudutavate küsimuste puhul eeldus, et need on asjakohased. Kõnealust asjakohasuse eeldust ei kummuta pelgalt see, et üks põhikohtuasja pooltest vaidlustab teatud faktilise asjaolu, mille õigsuse kontrollimine ei ole Euroopa Kohtu, vaid eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne (vt selle kohta 5. detsembri 2006. aasta kohtuotsus Cipolla jt, C-94/04 ja C-202/04, EU:C:2006:758, punkt 26, ning 14. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Polkomtel, C-397/14, EU:C:2016:256, punkt 38).
- 45 Eeltoodust tuleneb, et eelotsuse küsimus on vastuvõetav.

Sisulised küsimused

- 46 Arvestades käesoleva kohtuotsuse punktides 28–34 esitatud selgitusi ja selleks, et anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule tema menetluses oleva vaidluse lahendamiseks tarvilik vastus, tuleb tema küsimust mõista nii, et sellega soovitakse sisuliselt teada, kas direktiivi 2000/31 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui käsimüügiravimite internetimüügi teenuse sihtliikmesriik kohaldab teises liikmesriigis asuva nimetatud teenuse osutaja suhtes riigisiseseid õigusnorme, mis:
- keelavad neid ravimeid müüvatel apteekidel pöörduda oma klientide poole teatavate meetodite ja vahendite abil, eelkõige jaotades väljaspool oma apteeki suurel hulgal reklaamlehti ja posti teel saadetavaid reklaamkirju;
 - keelavad nendel apteekidel teha sooduspakkumisi, millega tehakse allahindlus ravimite tellimuse koguhinnalt, kui see ületab teatava summa;
 - kohustavad apteekke lisama terviseankeedi ravimite internetist tellimise protsessi;
 - keelavad apteekidel kasutada tasuta viitamisteenust otsingumootorites ja hinnavõrdlejates.

Küsimuse esimene osa

- 47 Oma küsimuse esimese osaga palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2000/31 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui käsimüügiravimite internetimüügi teenuse sihtliikmesriik kohaldab teises liikmesriigis asuva nimetatud teenuse osutaja suhtes riigisiseseid õigusnorme, mis keelavad apteekidel pöörduda oma klientide poole teatavate meetodite ja vahendite abil, eelkõige jaotades väljaspool oma apteeki suurel hulgal reklaamlehti ja posti teel saadetavaid reklaamkirju.
- 48 Praegusel juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et põhikohtuasjas kõne all olev teenuseosutaja teeb oma internetimüügi teenustele laiaulatuslikku erinevas vormis reklaamikampaaniat nii füüsiliste reklaamikandjate, nagu eelkõige reklaamlehtede või posti teel saadetavate reklaamkirjade abil, kui ka oma veebisaidi kaudu.
- 49 Esitatud küsimuse esimesele osale vastamiseks tuleb kõigepealt märkida, et ei ole vaja arvesse võtta direktiivi 2001/83 VIII ja VIIa jaotist, mis käsitlevad ravimireklaami.
- 50 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 52 märkis, reguleeritakse direktiivi 2001/83 artiklites 86–100, millest nimetatud jaotised moodustuvad, konkreetsete ravimite reklaamsõnumi sisu ja reklaami viise, kuid ei reguleerita ravimite internetimüügi teenuste reklaami.
- 51 Seega tuleb esiteks kontrollida, kas käesoleva kohtuotsuse punktis 48 kirjeldatud reklaamitegevus kuulub direktiivi 2000/31 kohaldamisalasse ja kas see sõltub sellest, kas reklaamitegevus toimub füüsiliste või elektrooniliste reklaamikandjate abil.
- 52 Siinjuures näeb direktiivi 2000/31 artikli 3 lõige 1 ette, et iga liikmesriik tagab, et infoühiskonna teenused, mida pakub tema territooriumil asuv teenuseosutaja, vastavad kõnealuses liikmesriigis kohaldatavatele riigisisestele õigusnormidele, mis kuuluvad „kooskõlastatud valdkonda“ direktiivi artikli 2 punkti h tähenduses.
- 53 Viimati nimetatud sätte kohaselt hõlmab „kooskõlastatud valdkond“ üksnes elektroonilisel teel pakutavatele teenustele esitatavaid nõudeid ja eelkõige – nagu nähtub sama direktiivi põhjendusest 21 – internetireklaami suhtes kehtivaid nõudeid.

- 54 Põhikohtuasjas kõne all olevat reklaami tehakse aga osaliselt füüsiliste reklaamkandjate abil.
- 55 Samas tuleb märkida, et sellise reklaami eesmärk tervikuna ja sõltumata sellest, kuidas seda konkreetselt tehakse, on meelitada apteegi veebisaidile potentsiaalseid tarbijaid ja reklaamida selle apteegi toodete internetimüüki.
- 56 Seega näib, et teenuseosutaja selline reklaam on tema ravimite internetimüügi teenust – milles seisneb tema majanduslik sisu – täiendav ja sellega lahutamatu seotud.
- 57 Neil asjaoludel oleks ebaloomulik asuda seisukohale, et internetis tehtud reklaam kuulub „kooskõlastatud valdkonda“, ja jätta füüsiliste reklaamkandjate abil tehtud reklaam sellest valdkonnast välja.
- 58 Lisaks toetab seda tõlgendust direktiivi 2000/31 artikli 2 punkti h alapunkt i, milles on ette nähtud, et „kooskõlastatud valdkonda“ kuuluvad infoühiskonna teenuse osutamisega seotud nõuded, nagu nõuded teenuseosutaja käitumise, teenuse kvaliteedi või sisu kohta, „sealhulgas reklaamile [...] esitatavad nõuded“.
- 59 Eeltoodust tuleneb, et selline reklaamitegevus, nagu on kõne all põhikohtuasjas, on internetimüügi teenust täiendav ja sellega lahutamatu seotud ning kuulub seega tervikuna „kooskõlastatud valdkonda“ direktiivi 2000/31 tähenduses, sõltumata sellest, millise füüsilise või elektroonilise reklaamikandja abil reklaami tehakse.
- 60 Neil asjaoludel tuleb teiseks meelde tuletada, et vastavalt direktiivi 2000/31 artikli 3 lõikele 2 ei või käsimüügiravimite internetimüügi teenuse sihtliikmesriik sellise tegevuse korral teisest liikmesriigist pärit infoühiskonna teenuste osutamise vabadust üldjuhul piirata.
- 61 Praegusel juhul võib selline liikmesriigi kehtestatud keeld, nagu on kõne all põhikohtuasjas, piirata teises liikmesriigis asuva apteegi võimalust ennast esimese liikmesriigi potentsiaalsetele klientidele tutvustada ning reklaamida oma toodete internetimüügi teenust, mida ta viimati nimetatutele pakub.
- 62 Järelikult tuleb sellist keeldu pidada infoühiskonna teenuste osutamise vabadust piiravaks.
- 63 Kolmandaks võivad liikmesriigid siiski direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punkti a alusel võtta meetmeid konkreetse infoühiskonna teenuse osas erandi tegemiseks lõikest 2, tingimusel et esmalt on need meetmed vajalikud avaliku korra, rahvatervise kaitse, avaliku julgeoleku või tarbijakaitse tagamiseks, seejärel, et need võetakse konkreetse infoühiskonna teenuse vastu, mis takistab nimetatud eesmärkide saavutamist või kujutab endast tõsist ohtu nende eesmärkide saavutamisele, ning lõpuks, et need on nimetatud eesmärkidega vastavuses.
- 64 Direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punktis a ette nähtud vajalikkuse ja proportsionaalsuse tingimuste puhul tuleb – nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 122 – arvesse võtta ELTL artikleid 34 ja 56 käsitlevat kohtupraktikat, et hinnata kõnealuste riigisiseste õigusnormide kooskõla liidu õigusega, kuna need tingimused kattuvad suuresti järgimise tingimustega, millest igasugune EL toimimise lepingu nimetatud artiklitega tagatud põhivabaduste kasutamise piiramine sõltub.
- 65 Prantsuse valitsus väidab sellega seoses, et käsimüügiravimeid internetis müüvatele apteekidele kehtestatud keeld pöörduka oma klientide poole niisuguste laialdaselt ja intensiivselt kasutatavate meetodite ja vahenditega, nagu on kõne all põhikohtuasjas, on põhjendatud apteekri ametiväärkuse seisukohast.

- 66 Võttes aga arvesse tervishoiutöötaja ja tema patsiendi vahelise usaldussuhte tähtsust, võib reguleeritud kutseala väärikuse kaitse, mida mainitakse ka direktiivi 2000/31 artikli 8 lõikes 1, kujutada endast rahvatervise kaitse alla kuuluvat ülekaalukat üldist huvi, mis võib teenuste osutamise vabaduse piirangut õigustada (vt selle kohta 4. mai 2017. aasta kohtuotsus Vanderborght, C-339/15, EU:C:2017:335, punktid 67 ja 68).
- 67 Sellega seoses on Euroopa Kohus muu hulgas varem leidnud, et reklaamide laialdane kasutamine või agressiivsete reklaamsõnumite valik võib ohustada tervisekaitset ja kahjustada tervishoiuvaldkonna kutseala väärikust (vt analoogia alusel 4. mai 2017. aasta kohtuotsus Vanderborght, C-339/15, EU:C:2017:335, punkt 69).
- 68 Kuna põhikohtuasjas kõne all oleva keelu eesmärk on seega rahvatervise kaitse, millele direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punktis a ja ühtlasi direktiivi 2001/83 artikli 85c lõikes 2 osutatakse, siis tuleb seejärel hinnata, kas see keeld on niisuguse eesmärgi saavutamiseks sobiv.
- 69 Sellega seoses näivad sellised õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas ja mis keelavad teenuseosutajal teha laialdast ja intensiivset reklaamikampaaniat füüsiliste ja elektrooniliste reklaamkandjate abil ka väljaspool apteeki, olevat sobivad apteekri ametiväärikuse kaitse eesmärgi ja lõppkokkuvõttes rahvatervise kaitse eesmärgi saavutamiseks.
- 70 Nagu Hispaania valitsus õigesti väidab, kaasneb niisuguse praktikaga oht, et ravimeid samastatakse selliste tavaliste tarbekaupadega, mida praegusel juhul kasutatud reklaamlipikute pakkidesse lisamine hõlmab. Lisaks jätab reklaamlehtede massiline levitamine apteekri elukutsest kaubandusliku ja kommertsliku mulje, mis võib kahjustada seda, kuidas üldsus nimetatud elukutset tajub.
- 71 Põhikohtuasjas käsitletava keelu vajalikkuse kohta tuleb märkida, et inimeste elu ja tervis on EL toimimise lepinguga kaitstud hüvede ja huvide hulgas esikohal ning liikmesriigid võivad otsustada, millisel tasemel nad kavatsevad rahvatervise kaitse tagada ja kuidas selline tase saavutatakse. Et see tase võib liikmesriigiti erineda, tuleb liikmesriikidele jätta teatud kaalutusruum (18. septembri 2019. aasta kohtuotsus VIPA, C-222/18, EU:C:2019:751, punkt 71).
- 72 Samas on Euroopa Kohus varem leidnud, et liikmesriikidele antud kaalutusruumist hoolimata läheb piirang, mis tuleneb selliste riigisiseste õigusaktide kohaldamisest, mis keelavad üldiselt ja täielikult igasuguses vormis reklaami, mida tervishoiutöötajad kasutavad oma ravitegevuse edendamiseks, kaugemale sellest, mis on rahvatervise ja reguleeritud kutseala väärikuse kaitseks vajalik (vt selle kohta 4. mai 2017. aasta kohtuotsus Vanderborght, C-339/15, EU:C:2017:335, punktid 72 ja 75).
- 73 Seda kohtupraktikat arvestades tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul kindlaks teha, kas põhikohtuasjas kõne all olev keeld viib selleni, et põhikohtuasjas kõne all olev teenuseosutaja ei või teha väljaspool oma apteeki reklaamikandjast või reklaami ulatusest sõltumata mis tahes reklaami. Kui see on nii, läheb see keeld kaugemale sellest, mis on taotletud eesmärkide saavutamiseks vajalik.
- 74 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et esitatud küsimuse esimesele osale tuleb vastata, et direktiivi 2000/31 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus see, kui käsimüügiravimite internetimüügi teenuse sihtliikmesriik kohaldab teises liikmesriigis asuva nimetatud teenuse osutaja suhtes riigisiseseid õigusnorme, mis keelavad apteekidel pöörduda oma klientide poole teatavate meetodite ja vahendite abil, eelkõige levitades väljaspool oma apteeki suurel hulgal reklaamlehti ja posti teel saadetud reklaamkirju; kuid seda siiski tingimusel, et kõnealused õigusnormid ei vii selleni, et asjaomane teenuseosutaja ei või teha väljaspool oma apteeki reklaamikandjast või reklaami ulatusest sõltumata üldse reklaami – asjaolu, mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

Küsimuse teine osa

- 75 Oma küsimuse teise osaga palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2000/31 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui käsimüügiravimite internetimüügi teenuse sihtliikmesriik kohaldab teises liikmesriigis asuva nimetatud teenuse osutaja suhtes riigisiseseid õigusnorme, mis keelavad apteekidel teha sooduspakkumisi, millega tehakse allahindlus ravimite tellimuse koguhinnalt, kui see ületab teatava summa.
- 76 Selline liikmesriigi kehtestatud keeld, nagu on kõne all põhikohtuasjas, piirab praegusel juhul teises liikmesriigis asuva apteegi võimalust meelitada esimeses liikmesriigis elavaid huvitatud isikuid ja muuta tema pakutav internetimüügiteenus atraktiivsemaks.
- 77 Siit järeldub, et sellist keeldu tuleb pidada infoühiskonna teenuste osutamise vabadust piiravaks direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 2 tähenduses.
- 78 Seega tuleb vastavalt kõnealuse direktiivi artikli 3 lõike 4 punktile a hinnata, kas see keeld taotleb mõnda selles sättes nimetatud eesmärki ja kas see on eesmärgi saavutamiseks sobiv ega lähe kaugemale sellest, mis on eesmärgi saavutamiseks vajalik.
- 79 Esmalt märgib Prantsuse valitsus, et põhikohtuasjas kõne all oleva keelu eesmärk on ära hoida ravimite liigset või sobimatut tarbimist.
- 80 Kohtupraktikas on selle kohta öeldud, et taoline eesmärk aitab kaasa rahvatervise kaitse kõrge taseme saavutamisele (vt selle kohta 19. mai 2009. aasta kohtuotsus Apothekerammer des Saarlandes jt, C-171/07 ja C-172/07, EU:C:2009:316, punktid 32–34).
- 81 Seejärel tuleb märkida, et kuna sellised sooduspakkumised nagu põhikohtuasjas võivad ärgitada huvitatud isikuid ravimeid ostma ja olenevalt olukorrast ravimeid liigselt tarbima, tuleb asuda seisukohale, et selliste pakkumiste keelamine on rahvatervise kaitse eesmärgi saavutamiseks sobiv.
- 82 Lõpuks, mis puudutab asjaomase keelu vajalikkust, siis leiab A, et see viiks tegelikult järelduseni, et kõik allahindlused ärgitavad ravimite kuritarvitamisele, kuna sellega ei ole kehtestatud mingit lävendit, millest alates tuleks sooduspakkumist pidada ületarbimist põhjustavaks. Pealegi puudutab kõnealune keeld ka parafarmaatsiatooteid.
- 83 Sellega seoses tuleb märkida, et kuna Euroopa Kohtul ei ole piisavalt teavet selle kohta, kas sooduspakkumiste keelu kohaldamiseks võib olla kehtestatud täpsemaid tingimusi, ja eelkõige küsimuse kohta, kas see keeld puudutab üksnes ravimite reklaami või ka parafarmaatsiatoodete reklaami, peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollima, kuidas kõnealust keeldu konkreetselt kohaldatakse ja kas selline kohaldamine läheb olenevalt asjaoludest kaugemale sellest, mis on rahvatervise kaitseks vajalik.
- 84 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et esitatud küsimuse teisele osale tuleb vastata, et direktiivi 2000/31 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui käsimüügiravimite internetimüügi teenuse sihtliikmesriik kohaldab teises liikmesriigis asuva nimetatud teenuse osutaja suhtes riigisiseseid õigusnorme, mis keelavad apteekidel teha sooduspakkumisi, millega tehakse allahindlus ravimite tellimuse koguhinnalt, kui see ületab teatava summa; kuid seda siiski tingimusel, et niisugune keeld on piisavalt piiritletud ja puudutab eelkõige vaid ravimeid, mitte lihtsalt parafarmaatsiatooteid – asjaolu, mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

Küsimuse kolmas osa

- 85 Oma küsimuse kolmanda osaga palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2000/31 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui käsimüügiravimite internetimüügi teenuse sihtliikmesriik kohaldab teises liikmesriigis asuva nimetatud teenuse osutaja suhtes riigisiseseid õigusnorme, mis kehtestavad selliseid ravimeid müüvatele apteekidele kohustuse lisada terviseankeedi ravimite internetist tellimise protsessi.
- 86 Praegusel juhul seavad asjaomased riigisiseseid õigusnormid apteegi veebisaidil tehtud patsiendi esimese ravimite tellimuse kinnitamise tingimuseks selle, et ta on varem täitnud veebis terviseankeedi.
- 87 Sellega seoses tuleb märkida, et direktiivi 2000/31 artikli 2 punkti h alapunkti i kohaselt hõlmab „kooskõlastatud valdkond“ infoühiskonna teenuse osutamisele esitatavaid nõudeid, nagu eelkõige nõuded teenuse sisu kohta, sealhulgas lepingutele esitatavad nõuded.
- 88 Kuna põhikohtuasjas käsitletav meede piiritleb tingimusi, mis peavad olema täidetud, et sõlmida käsimüügiravimite internetimüügi leping, ning viisi, kuidas peab apteeker müügi ja nõustamisega internetis tegelema, tuleb seda pidada direktiivi 2000/31 tähenduses „kooskõlastatud valdkonda“ kuuluvaks meetmeks.
- 89 Järelikult kuulub kohaldamisele direktiivi 2000/31 artikli 3 lõige 2, mille kohaselt ei või käsimüügiravimite internetimüügi teenuse sihtliikmesriik teisest liikmesriigist pärit infoühiskonna teenuste osutamise vabadust üldjuhul piirata.
- 90 Sellisel meetmel nagu põhikohtuasjas on aga ilmselgelt pärssiv mõju patsientidele, kes soovivad osta ravimeid internetis, ja kujutab seega endast niisugust piirangut.
- 91 Niisiis tuleb vastavalt selle direktiivi artikli 3 lõike 4 punktile a hinnata, kas sellise meetmega taotletakse nimetatud sättes osutatud eesmärki ja kas see on eesmärgi saavutamiseks sobiv ega lähe kaugemale sellest, mis on selle eesmärgi saavutamiseks vajalik.
- 92 Kõigepealt viitab Prantsuse valitsus kõnealuse meetme põhjendamiseks eesmärgile tagada patsiendile individuaalne nõustamine, et kaitsta teda ravimite sobimatu kasutamise eest.
- 93 Sellega seoses tuleb märkida, et Euroopa Kohus on varem asunud seisukohale, et selline rahvatervise kaitsega seotud eesmärk on õiguspärane (vt selle kohta 11. detsembri 2003. aasta kohtuotsus Deutscher Apothekerverband, C-322/01, EU:C:2003:664, punkt 106).
- 94 On tõsi, et käsimüügiravimite tarbimine ei too üldjuhul kaasa analoogseid ohte nendega, mis on seotud retseptiravimite tarbimisega (vt selle kohta 11. juuni 2020. aasta kohtuotsus ratiopharm, C-786/18, EU:C:2020:459, punkt 36). Ei saa siiski välistada, et teatud riskid kaasnevad ka käsimüügiravimite kasutamisega.
- 95 Põhikohtuasjas käsitletav meede taotleb seega rahvatervise kaitse eesmärki, mis on sätestatud direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punktis a.
- 96 Prantsuse valitsus väidab, et selline terviseankeet nagu põhikohtuasjas on vajalik seetõttu, et asjaomane apteeker ei võta patsienti vastu oma apteegis ega saa seega temaga vahetult suhelda. Ta ei saa niisiis patsiendile omal initsiatiivil nõu anda. Neil asjaoludel tuleb Prantsuse valitsuse sõnul asuda seisukohale, et ankeet võimaldab tal huvitatud patsiendi kohta rohkem infot saada ja võimalike vastunäidustuste kindlakstegemise korral tagada, et patsiendile väljastatakse kõige sobivamad ravimid.
- 97 Sellised kaalutlused annavad tõepoolest alust arvata, et põhikohtuasjas käsitletav meede on patsiendi tervise kaitsmiseks sobiv.

- 98 Mis puudutab lõpuks sellise meetme vajalikkust, siis väidab A, et ravimite müügi hea tava määrusega on juba tagatud, et patsientidele pakutakse individuaalset nõustamist, kuivõrd määruses on nõutud, et internetiapteegid annaksid patsientidele võimaluse apteekriga distantsilt interaktiivselt suhelda. A märgib lisaks, et ravimite koguseid, mis asjaomane isik tema veebisaidi kaudu tellib, kontrollitakse ükshaaval erinevate parameetrite põhjal, sealhulgas patsiendi eelmiste tellimuste põhjal. Need kontrollid on tema sõnul ravimite sobimatu kasutamise ohu ärahoidmiseks piisavad. Seega läheb põhikohtuasjas käsitletav meede tema hinnangul vajalikkust kaugemale.
- 99 Euroopa Kohus on siiski varem otsustanud, et paljude selliste internetis eksisteerivate interaktiivsete elementide lisamine, mida klient peab kasutama enne, kui ta saab ravimite ostu sooritada, on vastuvõetav meede, mis kahjustab kaupade vaba liikumist vähem kui ravimite internetimüügi keeld ja võimaldab saavutada sama tõhusalt eesmärgi vähendada internetist ostetud ravimite kuritarvitamise ohtu (vt selle kohta 11. detsembri 2003. aasta kohtuotsus Deutscher Apothekerverband, C-322/01, EU:C:2003:664, punktid 112–114).
- 100 Arvestades seda kohtupraktikat ja liikmesriikidele antud kaalutlusruumi, millele käesoleva kohtuotsuse punktis 71 osutati, siis näib, et sellised riigisisised õigusnormid nagu põhikohtuasjas ei lähe kaugemale sellest, mis on taotletava eesmärgi saavutamiseks vajalik.
- 101 Lisaks, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 148, ei kujuta patsiendi võimalus konsulteerida enne tellimuse tegemist apteekriga – isegi koos asjaomase isiku ostetud koguste kontrolliga – endast nii tõhusat vahendit nagu patsiendilt varem teabe kogumisega tehtav kontroll.
- 102 Siit järeldub, et esitatud küsimuse kolmandale osale tuleb vastata, et direktiivi 2000/31 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui käsimüügiravimite internetimüügi teenuse sihtliikmesriik kohaldab teises liikmesriigis asuva nimetatud teenuse osutaja suhtes riigisiseseid õigusnorme, mis kehtestavad selliseid ravimeid müüvatele apteekidele kohustuse lisada terviseaankeedi ravimite internetist tellimise protsessi.

Küsimuse neljas osa

- 103 Oma küsimuse neljanda osaga palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2000/31 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui käsimüügiravimite internetimüügi teenuse sihtliikmesriik kohaldab teises liikmesriigis asuva nimetatud teenuse osutaja suhtes riigisiseseid õigusnorme, mis keelavad niisuguseid ravimeid müüvatel apteekidel kasutada tasulist viitamisteenust otsingumootorites ja hinnavõrdlejates.
- 104 Sellised õigusnormid piiravad apteegi võimalusi ennast teises liikmesriigis elavatele potentsiaalsetele klientidele tutvustada ja reklaamida internetimüügi teenust, mida ta viimati nimetatule pakub.
- 105 Neil asjaoludel tuleb nimetatud õigusnorme pidada infoühiskonna teenuste osutamise vabadust piiravaks, tehes direktiivi 2000/31 artikli 3 lõikest 2 tulenevast põhimõttelisest keelust erandi.
- 106 Seega tuleb vastavalt selle direktiivi artikli 3 lõike 4 punktile a hinnata, kas põhikohtuasjas käsitletava keeluga taotletakse nimetatud sättes osutatud eesmärki ja kas see on eesmärgi saavutamiseks sobiv ega lähe kaugemale sellest, mis on eesmärgi saavutamiseks vajalik.
- 107 Nagu Prantsuse valitsus Euroopa Kohtu istungil märkis, põhjendab ta tasulise viitamisteenuse kasutamise keelamist otsingumootorites ja hinnavõrdlejates sellega, et niisugune viitamisteenus võib mõjutada apteekide ühtlast kaetust kogu riigi territooriumil, kuna tasulise viitamisteenuse kasutamisega võib ravimite turustamine koonduda suurte apteekide kätte.

- 108 Euroopa Kohus on sellega seoses varem asunud seisukohale, et eesmärk tagada riigi territooriumil elanikkonna kindel ja kvaliteetne ravimitega varustamine võib õigustada liikmesriikidevahelise kaubanduse piiramist, kuna see aitab kaitsta inimeste elu ja tervist (vt selle kohta 18. septembri 2019. aasta kohtuotsus VIPA, C-222/18, EU:C:2019:751, punkt 68 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 109 Kuna põhikohtuasjas käsitletava keelu eesmärk on niisiis rahvatervise kaitse, millele direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punktis a osutatakse, siis tuleb hinnata, kas see keeld on niisuguse eesmärgi saavutamiseks sobiv ega lähe selle saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- 110 Euroopa Kohus on varem leidnud, et kui püsib ebaselgus osas, kas või mil määral eksisteerib oht inimeste tervisele, on oluline, et liikmesriik saaks võtta kaitsemeetmed ilma, et ta peaks ootama selle ohu täielikku ilmsikstulekut. Lisaks võib liikmesriik võtta meetmeid, mis vähendavad nii palju kui võimalik ohtu rahvatervisele, sealhulgas ohtu, mis puudutab elanikkonna kindlat ja kvaliteetset ravimitega varustamist (18. septembri 2019. aasta kohtuotsus VIPA, C-222/18, EU:C:2019:751, punkt 72 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 111 Liikmesriigid peavad siiski igal üksikjuhtumil muu hulgas tõendama, et nende võetud meede, mis põhivabadusest kõrvale kaldub, on sobiv ja vajalik (vt selle kohta 18. septembri 2019. aasta kohtuotsus VIPA, C-222/18, EU:C:2019:751, punktid 69 ja 70 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 112 Tuleb märkida, et Prantsuse valitsus ei ole käesoleva kohtuotsuse punktis 107 mainitud üldise väite kinnituseks esitanud ühtegi konkreetset tõendit. Seega ei vasta selline väide eelmises punktis täpsustatud tõendamise nõudele.
- 113 Järelikult peab eelotsusetaotluse esitanud kohus objektiivselt hindama, kas talle esitatavate võimalike tõendite alusel saab mõistlikult eeldada, et valitud meetmed on soovitud eesmärkide saavutamiseks sobivad, ning kas neid eesmärke on võimalik saavutada vähem piiravate meetmetega (vt analoogia alusel 18. septembri 2019. aasta kohtuotsus VIPA, C-222/18, EU:C:2019:751, punkt 70 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 114 Eelnevast järeldub, et esitatud küsimuse neljandale osale tuleb vastata, et direktiivi 2000/31 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui käsimüügiravimite internetimüügi teenuse sihtliikmesriik kohaldab teises liikmesriigis asuva nimetatud teenuse osutaja suhtes riigisiseseid õigusnorme, mis keelavad niisuguseid ravimeid müüvatel apteekidel kasutada tasulist viitamisteenust otsingumootorites ja hinnavõrdlejates, välja arvatud juhul, kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses nõuetekohaselt tõendatakse, et niisugused õigusnormid on rahvatervise kaitse eesmärgi saavutamiseks sobivad ega lähe kaugemale sellest, mis on selle eesmärgi saavutamiseks vajalik.
- 115 Arvestades kõiki eespool toodud kaalutlusi, tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 2000/31 tuleb tõlgendada nii, et:
- sellega ei ole vastuolus, kui käsimüügiravimite internetimüügi teenuse sihtliikmesriik kohaldab teises liikmesriigis asuva nimetatud teenuse osutaja suhtes riigisiseseid õigusnorme, mis keelavad apteekidel pöörduda oma klientide poole teatavate meetodite ja vahendite abil, eelkõige levitades väljaspool oma apteeki suurel hulgal reklaamlehti ja posti teel saadetud reklaamkirju; kuid seda tingimusel, et kõnealused õigusnormid ei vii selleni, et asjaomane teenuseosutaja ei või teha reklaamikandjast või reklaami ulatusest sõltumata väljaspool oma apteeki üldse reklaami – asjaolu, mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus;
 - sellega ei ole vastuolus, kui käsimüügiravimite internetimüügi teenuse sihtliikmesriik kohaldab teises liikmesriigis asuva nimetatud teenuse osutaja suhtes riigisiseseid õigusnorme, mis keelavad apteekidel teha sooduspakkumisi, millega tehakse allahindlus ravimite tellimuse koguhinnalt, kui

see ületab teatava summa; kuid seda siiski tingimusel, et niisugune keeld on piisavalt piiritletud ja puudutab eelkõige vaid ravimeid, mitte lihtsalt parafarmaatsiatooteid – asjaolu, mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus;

- sellega ei ole vastuolus, kui käsimüügiravimite internetimüügi teenuse sihtliikmesriik kohaldab teises liikmesriigis asuva nimetatud teenuse osutaja suhtes riigisiseseid õigusnorme, mis kehtestavad selliseid ravimeid müüvatele apteekidele kohustuse lisada terviseankeedi ravimite internetist tellimise protsessi;
- sellega on vastuolus, kui käsimüügiravimite internetimüügi teenuse sihtliikmesriik kohaldab teises liikmesriigis asuva nimetatud teenuse osutaja suhtes riigisiseseid õigusnorme, mis keelavad niisuguseid ravimeid müüvatel apteekidel kasutada tasulist viitamisteenust otsingumootorites ja hinnavõrdlejates, välja arvatud juhul, kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses nõuetekohaselt tõendatakse, et niisugused õigusnormid on rahvatervise kaitse eesmärgi saavutamiseks sobivad ega lähe kaugemale sellest, mis on selle eesmärgi saavutamiseks vajalik.

Kohtukulud

- ¹¹⁶ Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamiseiga seotud kulud, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta) tuleb tõlgendada nii, et:

- sellega ei ole vastuolus, kui käsimüügiravimite internetimüügi teenuse sihtliikmesriik kohaldab teises liikmesriigis asuva nimetatud teenuse osutaja suhtes riigisiseseid õigusnorme, mis keelavad apteekidel pöörduda oma klientide poole teatavate meetodite ja vahendite abil, eelkõige levitades väljaspool oma apteeki suurel hulgal reklaamlehti ja posti teel saadetud reklaamkirju; kuid seda siiski tingimusel, et kõnealused õigusnormid ei vii selleni, et asjaomane teenuseosutaja ei või teha reklaamikandjast või reklaami ulatusest sõltumata väljaspool oma apteeki üldse reklaami – asjaolu, mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus;
- sellega ei ole vastuolus, kui käsimüügiravimite internetimüügi teenuse sihtliikmesriik kohaldab teises liikmesriigis asuva nimetatud teenuse osutaja suhtes riigisiseseid õigusnorme, mis keelavad apteekidel teha sooduspakkumisi, millega tehakse allahindlus ravimite tellimuse koguhinnalt, kui see ületab teatava summa; kuid seda siiski tingimusel, et niisugune keeld on piisavalt piiritletud ja puudutab eelkõige vaid ravimeid, mitte lihtsalt parafarmaatsiatooteid – asjaolu, mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus;
- sellega ei ole vastuolus, kui käsimüügiravimite internetimüügi teenuse sihtliikmesriik kohaldab teises liikmesriigis asuva nimetatud teenuse osutaja suhtes riigisiseseid õigusnorme, mis kehtestavad selliseid ravimeid müüvatele apteekidele kohustuse lisada terviseankeedi ravimite internetist tellimise protsessi;
- sellega on vastuolus, kui käsimüügiravimite internetimüügi teenuse sihtliikmesriik kohaldab teises liikmesriigis asuva nimetatud teenuse osutaja suhtes riigisiseseid õigusnorme, mis keelavad niisuguseid ravimeid müüvatel apteekidel kasutada tasulist viitamisteenust otsingumootorites ja hinnavõrdlejates, välja arvatud juhul, kui eelotsusetaotluse esitanud

kohtu menetluses nõuetekohaselt tõendatakse, et niisugused õigusnormid on rahvatervise kaitse eesmärgi saavutamiseks sobivad ega lähe kaugemale sellest, mis on selle eesmärgi saavutamiseks vajalik.

Allkirjad